

OULUN SEUDUN AMMATTIKORKEAKOULU

ROHKEASTI AITO :: oamk.fi

Käytännön työkaluja ahotointiin –seminaari 13.11.2012 Oulun yliopisto

Kommenttipuheenvuoro AHOT-korkeakouluissa
hankkeen suosituksiin käytännön toimijan
näkökulmasta

Hanna Ylönen, opinto-ohjaaja, koulutusohjelmavastaava

Oulun seudun ammattikorkeakoulu, kulttuurialan yksikkö,
viestinnän koulutusohjelma

Missä mennään tällä hetkellä?

- Oamkin kulttuurialalla ahointi tietyssä laajuudessa aina ollut osa normaalia toimintaa; taidonnäytteet omasta osaamisesta
- AHOT-käsitteiden ja -ilmiön hahmottamisesta ja määrittelystä siirrytty täyden toiminnan vaiheeseen; osaamista kertynyt opettajakunnalle ja yksikön opintoasiain hallintoon (mm. koulutukset, kehittämispäivät jne.)
- Suhtautuminen myönteistä: keskiössä opiskelijan osaaminen
- Asioista keskustellaan paljon ja kehitetään koko ajan parempia toimintamalleja mm. opiskelijoilta saadun palautteen perusteella

- Oamkin hallitus vahvisti 25.1.2012 uuden opintosuoritusten arviointisäännön, johon liittyen rehtorin päätös 8.2.2012 *Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen (vrt. Ahot)*. Päätökseen sisältyvät toimintaperiaatteet valmisteltiin Oamkissa monialaisena työryhmätyöskentelynä, jossa merkittävässä roolissa oli opiskelijakunnan edustus
- Rehtorin vahvistamat AHOT-toimintaperiaatteet on koottu opiskelijaintraan Hyväksilukeminen-osioon
- Periaatteena Oamkin linjauksissa asioiden yksinkertaistaminen; tietoinen ratkaisu että emme käytä käsitteitä *formaali, in- tai non-formaali*. Puhumme osaamisesta. AHOT ei esiinny meillä pääosassa otsikoissa ja ohjeissa, vaan käytämme käsitteitä **Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen** ja **Osaamisen osoittaminen**

Kommentteja hankkeen suosituksiin

- Poimittu muutamia suosituksia joihin kommentit käytännön kokemuksen myötä
- Suosituksissa paljon hyviä käytäntöjä jotka toteutuvat meillä jo nyt
- Alakohtaisten osaamisvaatimusten täytyminen tärkeämpää kuin se että kaikki noudattavat täsmälleen samoja käytäntöjä koko ammattikorkeakoulussa tai korkeakoulusektorilla: väistämättä on eri asia ahotoida sairaanhoitajaa kuin pop- ja jazzpedagogia. Tärkeintä ovat yhtenäiset ja tasavertaiset käytännöt **alakohtaisesti** ja tutkinnon osaamistavoitteiden toteutuminen.

1. Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen toteutetaan keskitetysti

- Keskitetty **tunnustaminen** ei välttämättä paranna opiskelijan oikeusturvaa, jopa päinvastoin: Miksi tunnustamisen tekisi jokin keskitetty taho sen sijaan että sen tekisi sama henkilö (kyseisen aineen opettaja, vastuopettaja tai suuntautumisvaihtoehtovastaava) joka muutoinkin arvioi opintojakson tai opintokokonaisuuden opintosuorituksen? Hänellä on paras asiantuntemus kyseisten opintojen arvioinnista ja osaamisen tunnustamisesta.
- Hyvä käytäntö on koulutusohjelmakohtainen tiimi (esim. suuntautumisvaihtoehtovastaavat + koulutusohjelmavastaava) jossa muiden asioiden ohella käsitellään ahointeja periaatteiden tasolla ja tarvittaessa keskustellaan ongelmatapauksista ja jaetaan kokemuksia
- Sen sijaan opiskelijan ohjaaminen osaamisen **tunnistamisessa** on syytä tapahtua keskitetysti, yleensä normaalien opinto-ohjauksen käytäntöjen kautta, ”yhden luukun periaate” aina kun mahdollista

2. Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen suoritetaan mahdollisimman nopeasti

- Kiire opintojen alussa, kiire opintojen lopussa
- Uudet opiskelijat eivät halua ahotoitujen opintojaksojen tilalle itsenäistä suorittamista, vaan haluavat kontaktiopetusta ja ryhmässä toimimista
 - Tämä aiheuttaa haasteen orientointiviikolle; ennen opetuksen alkua kaikki uudet opiskelijat pitäisi ehtiä haastattelemaan, ottaa näytöt vastaan ja tehdä hops ainakin ensimmäisen opetusperiodin osalta jotta voivat osallistua mm. ylemmän vuosikurssin kontaktiopetukseen
 - Samaan aikaan pitäisi perehdyttää opiskelijoita normaaleihin oppimiskäytäntöihin ja ryhmäyttää; mihin ryhmään ryhmäytetään jos paljon ahotointeja?

3. Nopealla ahotoinnilla varmistetaan yksilöllinen opintopolku

- Yksilöllinen opintopolku = Yksinäinen opiskelija?
- Yksilöllisyys ei saa poistaa yhteisöllisyyden tuomia etuja
- Syrjäytyykö opiskelija ahotoinnin seurauksena niin pahasti omasta vertaisryhmästään, että ahotoinnin seurauksena opiskelija jopa keskeyttää opinnot?
 - Tässä tarvitaan ammattikorkeakoululta suuria panostuksia ohjaukseen, pienryhmä- ja Study Group –tyyppiseen toimintaan, jossa opiskelijat itsenäisestikin kokoontuvat opintopiiriin tapaan ja samalla tukevat toisiaan opintojen etenemisessä
 - Ohjausvastuiden oltava selviä; opiskelija ei saa jäädä oman onnensa nojaan!

4. Varmistetaan ahot-mahdollisuutta koskeva tiedonkulku opiskelijoille

- Oamkin kulttuurialan yksikössä hyvänä käytänteenä osaamiskartoitus, joka annetaan opiskelijoille ensimmäisenä oppimistehtävänä hyväksymiskirjeen liitteenä
- Opiskelija peilaa omaa osaamistaan koulutusohjelmansa ja suuntautumisvaihtoehtonsa mukaiseen opintosuunnitelmaan ja tunnistaa omaan osaamiseen
- Tähän saakka osaamiskartoitus on ollut vapaamuotoinen, mutta käsittelyn nopeuttamiseksi (vrt. kohta 2) siirryttäneen käyttämään valmista lomakepohjaa; huonona puolena opiskelijan oman tunnistamisprosessin mahdollinen rajoittuneisuus; luovaan ajatteluun ei jää tilaa valmiilla lomakkeella

5. Työssä ja vapaa-aikana hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen menetelmien kehittäminen + testien ja näyttöjen kehittäminen

- Kulttuurialalla ”näytöt” osa normaalia osaamisen osoittamista myös normaaliopintojaksoilla;
 - Taidonnäytteet (esim. musiikki ja tanssi: arvioidut esiintymiset, tutkintokonsertit, koreografiat, sävellykset jne.)
 - Opetusnäytteet ja opetuksen arviointi musiikki- ja tanssipedagogeilla: opetusnäytteitä käytetty ahotoinnissa myös viestinnän koulutusohjelmassa
 - Valmiit tuotteet ja tuotokset (esim. viestinnän koulutusohjelmassa av-tuotteet (videot), www-sivut, graafisen suunnittelun tuotteet jne.)
 - Viestinnän koulutusohjelman projektit ja produktiot jotka esitellään kaksi kertaa vuodessa Showtime-päivässä
 - Kaikkiin näyttöihin sisältyy normaaliopetuksessakin oman oppimisen reflektiota ja oman osaamisen tunnistamista

6. Ahot koskee kaikkia opintoja, ml. opinnäytetyön sisältö, joka arvioidaan aina uudestaan

- Oamkissa linjattu, että opinnäytetyö ei kuulu ahotoinnin piiriin; opinnäytetyö kokoaa osaamisen joka kertynyt opintojen aikana
- Oamkissa muualla suoritettulla opinnäytetyöllä voi kuitenkin hyväksilukea muuta suoritattavan tutkinnon osaamista
- Oamkissa linjattu, että yksikkö voi rajata opintosuunnitelmassa opintoja hyväksilukemisen ulkopuolelle
- Kommentti: Jos muualla suoritettu opinnäytetyö hyväksiluetaan, niin miksi se pitäisi arvioida uudestaan?

Esimerkkiopintojakso 1

Tilaustyö 3 op

- **Osaamistavoitteet:** Opiskelija osaa kohdata asiakkaan, tehdä sopimuksen tilaustyöstä, raportoida tarvittaessa asiakkaalle ja noudattaa tilaajan ohjeita tehdessään toimeksiantoa.
- **Sisältö:** Opiskelija hyväksyttää tilaustyön ohjaavalla opettajalla ennen työn aloittamista. Opiskelija työskentelee ulkopuolisessa tilaustyössä vastuullisessa tehtävässä (ei esim. assistenttina). Tilaaja vastaa resursseista, ohjauksesta ja palautteesta. Tilaustyön voi tehdä myös oman yrityksen nimissä tai freelancer-työnä.
- **Esitiedot:** Vaihtelevat tapauskohtaisesti tilaustyön haastavuuden mukaan. Pääsääntöisesti tulee olla suoritettuna projektiopinnot.
- **Opiskelijan oppimistyö ja opetusmenetelmät** (tuntimäärät ovat arvioita, joita tarkennetaan toteutus suunnitelmassa):
 - 7 h Ohjattu työskentely
 - 64 h Itsenäinen työskentely
 - 10 h Osaamisen osoittaminen ja arviointi
 - 81 h Yhteensä
- **Opintojaksolla arvioitavat Oamkin yhteiset osaamisalueet:** Kestävä kehitys, Kansainvälisyysosaaminen, Yrittäjyysosaaminen, Innovaatio- ja kehittämistoimintaosaaminen
- **Arviointimenetelmät:** Kuvaus tehtävästä ohjaavalle opettajalle, kirjallinen sopimus tilaajan kanssa toimeksiannosta, työaikaseuranta ja loppuraportti tai oppimispäiväkirja.
- **Arviointiasteikko:** Hyväksytty/hylätty
- **Huomautukset:** Optimassa on opintojakson työtila, joka sisältää ohjeet, suoritusvaatimukset ja mallit sopimuksista. Laajuus voi olla tunneista riippuen 3-10 op.

Esimerkkiopintojakso 2

Työssä oppiminen 3 op

- **Osaamistavoitteet:** Opiskelija osaa jonkin sellaisen ammattitaidon erityisalueen, jota koulutusohjelmalla ei ole tarjota.
- **Sisältö:** Opiskelija sopii etukäteen ohjaavan opettajan kanssa, että hän syventää tai laajentaa osaamistaan suorittamalla tämän opintojakson. Hän työskentelee koulutusalan mukaisissa tehtävissä yrityksessä tai yhteisössä ja raportoi oppimansa ohjaavalle opettajalle.
- **Opiskelijan oppimistyö ja opetusmenetelmät** (tuntimäärät ovat arvioita, joita tarkennetaan toteutussuunnitelmassa):
 - 7 h Ohjattu työskentely
 - 67 h Itsenäinen työskentely
 - 7 h Osaamisen osoittaminen ja arviointi
 - 81 h Yhteensä
- **Opintojaksolla arvioitavat Oamkin yhteiset osaamisalueet:** Kestävä kehitys, Yrittäjyysosaaminen
- **Arviointimenetelmät:** Etukäteissuunnitelma oppimisprosessista ja työtehtävistä. Vähintään kolmen viikon kokopäiväinen työskentely sovituisissa työtehtävissä. Oppimispäiväkirja.
- **Arviointiasteikko:** Hyväksytty/hylätty
- **Huomautukset:** Suorittamisesta sovitaan suuntautumisvaihtoehdostaavan kanssa. Opintojakson laajuus voi olla 3 - 5 op

Yhteenvetoa

- AHOT korkeakouluissa –hankkeen kautta saatu osaaminen ja hyvien käytäntöjen levittäminen on auttanut ahointiprosessin vakiinnuttamisessa Oamkissa; on saatu raamit toimia
- Suhtautuminen myönteistä, vastuu ja toteutus yksiköissä ja koulutusohjelmissa, keskiössä opiskelijan osaaminen
- Opiskelijoiden tietoisuus ahointin mahdollisuuksista lisääntynyt ja he ymmärtävät hyvin oman roolinsa (aloitteellisuus)
- Suurimpana kysymyksenä tällä hetkellä opiskelijan yksilöllisen opintopolun ohjaushaasteisiin vastaaminen; **Miten toteutetaan yksilöllinen opintopolku yhteisöllisesti?**

- Tarvitaanko valtakunnallisia testejä ja näyttöjä? Tarvitaanko keskitettyjä opintojaksokuvausrekistereitä ym.?
 - Näkökulmamme on, että työpanosta tarvitaan enemmän paikalliseen toimintaan ja opintojen ohjauksen kehittämiseen, kuin valtakunnallisten normien kehittämiseen
 - Korkeakouluilla autonomia omien opsien suhteen; listaus opintojen sisällöistä valtakunnallisesti ym. ei merkittävästi edistä paikallisesti tapahtuvaa ahotointia
 - Ahotoinnin onnistumisessa kyse on enemmänkin asenteista ja osaamisperustaisuuden käsitteen ymmärtämisestä opiskelijalähtöisesti

ROHKEASTI AITO :: oamk.fi